

waarop de meesten onzer zich stellen bij het beoordeelen van kunst-letterkunde. We vinden hem (velen onzer althans) wat ongevoelig, wat nuchter. Poëzie en het poëtische in kunstwerken voelen wij geheel anders dan hij. Ik weet wel dat de *Nieuwe Gids*, na den dood van Huet, een waardeerend woord over had voor dezen ouderen tijdgenoot; maar het komt mij voor dat deze nochtans veel verder stond van die jongeren van omstreeks 1880 dan men zich destijds bewust was. Het zou ons te ver voeren hier bijzonderheden te vermelden; maar ik wil toch even een paar voorbeelden aanhalen, zonder den nadruk te leggen op het groote verschil, dat bestaat tusschen de waardeering door Huet en die onzer jongeren, waar het oudere en vooral waar het moderner schrijvers geldt.

Als criticus van letterkundige kunstwerken en als kunstkenner is Busken Huet sinds lang niet meer de autoriteit, die hij zoo lang is geweest. Hij gaf ons de eerste beschavingsgeschiedenis van het oude Nederland en heeft aldus den weg gewezen aan latere beoefenaars van dit vak. Als romancier kan hij de vergelijking met geen enkel talentvol tijdgenoot uit zijn tweede vaderland doorstaan. *Lidewijde* is in geen enkel opzicht een model; het boek is middelmatig goeden namaak. 't Was een durf zulk een roman in Nederland te laten drukken. Maar, er zijn sedert zooveel stoutere stukken bestaan, dat wij ons tot ouderen van dagen moeten wenden om van hen te vernemen wat die uitgave wel beteekende als protest tegen Hollandsche preutschheid.

Als stylist, vrij algemeen geprezen in zijn tijd, wekt hij vooral de verbazing op der tegenwoordige lezers. Huet is nu en dan — lang niet zelden — zóó plat-realistisch, zóó onthutsend laag bij den grond, dat wij soms moeten denken aan opzet. Wil hij den „gemoedereerden” lezer een beetje plagen? Ik geloof dat hij hem vooral wil verbazen. Het vreemde, het verre van alledaagsche in den stijl van Huet moet — al was 't niet mooi — door die vreemdheid veel goed hebben gedaan. Hij leerde den lezer dan toch dat men anders kon schrijven dan „algemeen te doen gebruikelijk” was.

„*De vroomheid deed hem goed, naar ligchaam en geest, gelijk ons cene badkuur*” — schrijft hij in zijn *Land van Rembrand* (II, 2. 258).

Van Vondel, die „met vollen aptyt te gast ging op het nederlandsch idioom” zegt Huet (Litt. Fantazieën I 39). *Hij heeft er het mes in gezet (in 't idioom), dat het sap van alle zijden uit het roodgebraden rundvleesch stroomde; den malschen kalkoen heeft hij getroffen tusschen de vleugels en de borst; in breede strooken is onder zijne hand de schil gegleden der peer en der perzik; de droppelen van hun geurig nat hebben hem langs den baard gestroomd.*”

Ziet nu eens hoe de criticus van onze taal maakt: rundvleesch, kalkoen, peer en perzik. Bladeren wij verder in die bekende bundeltjes, dan lezen we (in deel II, 123) *dat het met de humoristische bloedkogeltjes in de dichtader van den heer Beets ten allen tijde een vreemd geval geweest is* — en zulke voorbeelden vindt men bij tientallen.

Ik wil hiermeê niet betwisten dat de stijl van Huet zeer hoog stond boven dien van zeer velen zijner tijdgenooten; ik wil alleen maar even laten zien wat hij is voor ons.